

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia2008 r.

w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)”

Na podstawie art. 57 ust. 3 i 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z póź. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus Gallus*) na lata 2009 – 2011”, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus Gallus*) na rok 2009”, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 1 stycznia 2009 r.

PREZES RADY MINISTRÓW

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 23, poz. 188 i Nr 33, poz. 289, z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1045 i Nr 249, poz. 1830, z 2007 r. Nr 133, poz. 920 oraz z 2008 r. Nr 145, poz. 916.

**KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW
SALMONELLI W STADACH BROJLERÓW GATUNKU KURA (*GALLUS GALLUS*)
NA LATA 2009 – 2011**

1. Zasady ogólne

1.1. Cel krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus Gallus*)

Stosownie do art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.; Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, zadaniem narodowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie odpowiedniego celu wspólnotowego ograniczenia rozprzestrzeniania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych wymienionych w kolumnie 1, w populacjach zwierząt wymienionych w kolumnie 2 załącznika I do rozporządzenia nr 2160/2003.

Cel wspólnotowy został określony w art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 646/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wykonującego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* u brojlerów i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1091/2005 (Dz. U. UE. L 151 z 13.06.2007, str. 21), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 646/2007”.

Rozporządzenie to wyznaczyło cel wspólnotowy w odniesieniu do następujących serotypów pałeczek *Salmonella*:

- *Salmonella* Enteritidis,
- *Salmonella* Typhimurium.

Cel wspólnotowy zostanie osiągnięty w odniesieniu do stad brojlerów gatunku kura (*Gallus Gallus*) w przypadku ograniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej maksymalnej wartości procentowej stad brojlerów z wynikiem dodatnim badania na obecność *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium do 1% lub poniżej tej wartości. Cel powinien zostać osiągnięty do dnia 31 grudnia 2011 r., natomiast realizacja programu powinna się rozpocząć od dnia 1 stycznia 2009 r.

Zgodnie z załącznikiem II rozdział E ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, od dnia 1 stycznia 2011 r. świeże mięso drobiowe pochodzące od drobiu wymienionego w załączniku I do rozporządzenia (kury, indyki) nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeśli nie zostanie spełnione kryterium „brak pałeczek *Salmonella* w 25 g”.

Stosownie do art. 1 ust. 3 rozporządzenia nr 2160/2003, program nie ma zastosowania przy produkcji mięsa pochodzącego z brojlerów kurzych przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej lub na użytek własny.

1.2. Określenie obszaru objętego programem

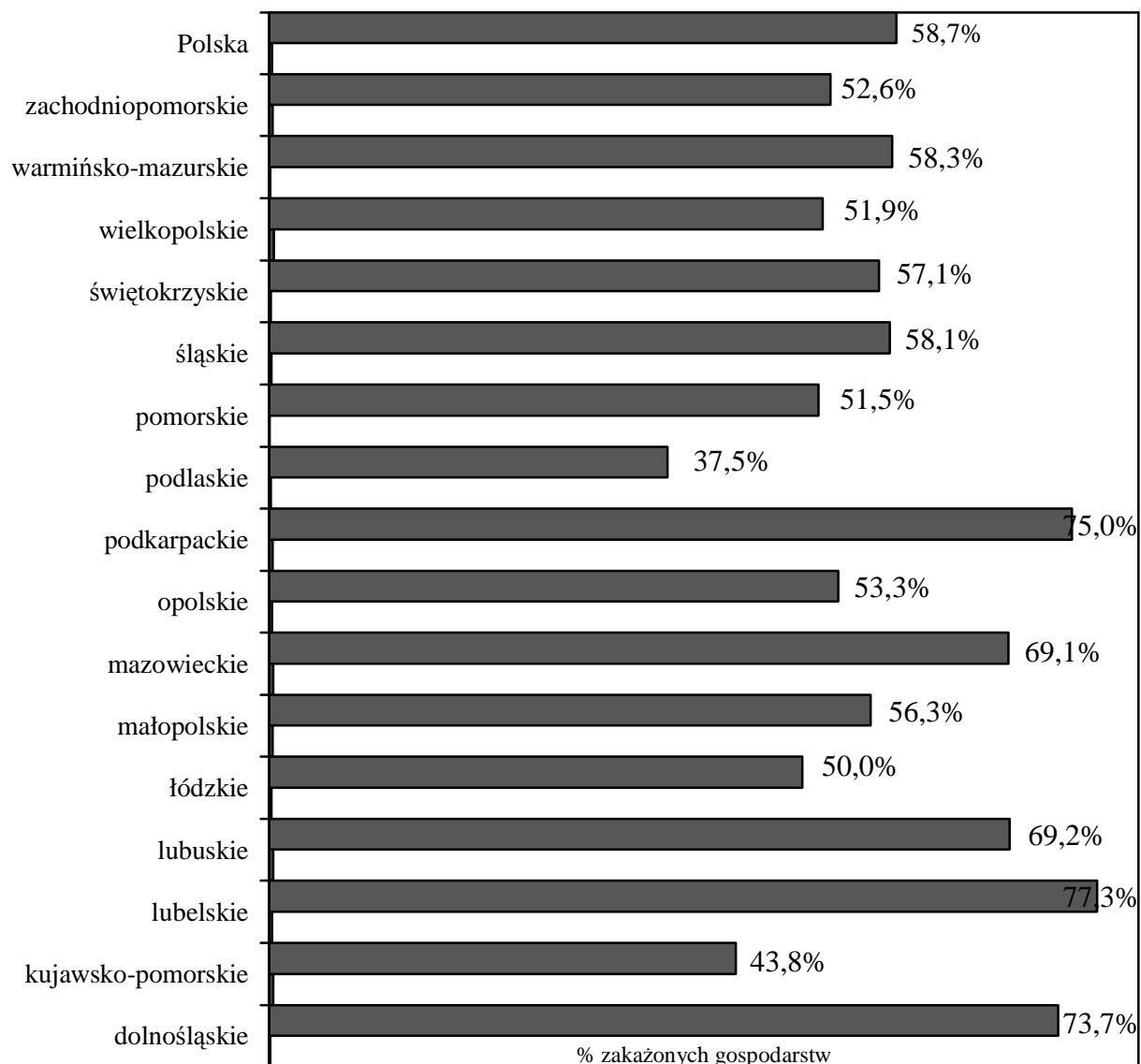
Program wprowadza się do realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Program podlega obowiązkowemu stosowaniu przez podmioty utrzymujące brojlery gatunku kura (*Gallus gallus*), z wyłączeniem podmiotów prowadzących wyłącznie produkcję, o której mowa w art. 1 ust. 3 rozporządzenia nr 2160/2003.

1.3. Występowanie serotypów *Salmonelli* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W okresie od 1 października 2005 r. do 30 września 2006 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzono badania podstawowe dotyczące występowania pałeczek *Salmonella* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), zgodnie z decyzją Komisji nr 2005/636/WE z dnia 1 września 2005 r. *dotyczącą badania podstawowego nad występowaniem Salmonella w stadach brojlerów gatunku Gallus gallus* (Dz. Urz. UE L z 03.09.2005, str. 14). Do badania pobrano próbki w 383 gospodarstwach utrzymujących powyżej 5000 brojlerów. Odsetek stad brojlerów zakażonych pałeczkami *Salmonella* wyniósł 58,7% i wahał się w poszczególnych województwach od 37,5% (woj. podlaskie) do 77,3% (woj. lubelskie).

Tab.1. Częstość występowania zakażeń pałeczkami *Salmonella* w poszczególnych województwach

Wyższy odsetek zakażeń odnotowano w gospodarstwach o dużej liczbie brojlerów, co przedstawia poniższa tabela.

Tab. 2.

Liczba sztuk drobiu w gospodarstwie	Liczba gospodarstw zbadanych	% gospodarstw zakażonych
5000-9999	27	29,6%

10000-49999	238	55,5%
50000-99999	55	80%
>100000	63	65,1%

We wszystkich przebadanych gospodarstwach drób był utrzymywany w budynkach, na ściółce słomistej lub trocinach, dlatego nie było możliwości porównania występowania pałeczek *Salmonella* w zależności od sposobu chowu.

Najczęściej notowanymi serotypami *Salmonelli* u brojlerów były: S.Enteritidis (55,6%), S.Infantis (14,4%) i S.Hadar (8,8%), natomiast S.Enteritidis stwierdzono w 4,7% badanych próbek.

1.4. Struktura i organizacja organów Inspekcji Weterynaryjnej

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, są organy Inspekcji Weterynaryjnej.

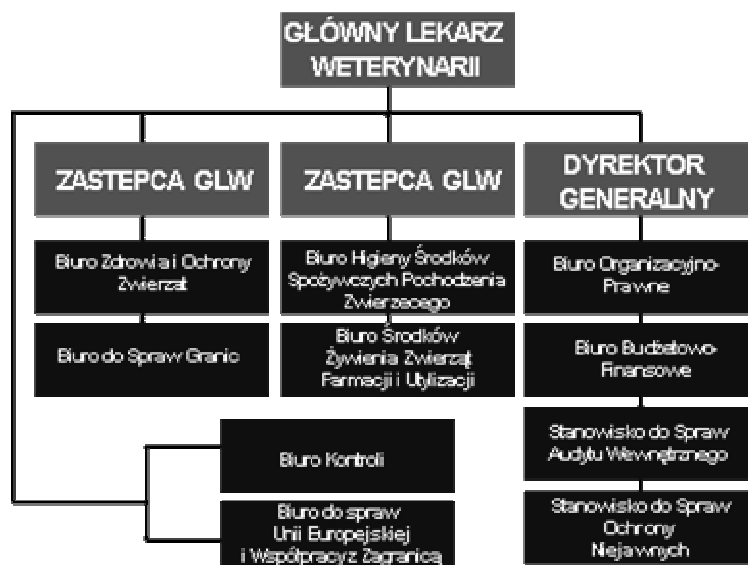
Organami Inspekcji Weterynaryjnej są:

- 1) Główny Lekarz Weterynarii;
- 2) wojewódzki lekarz weterynarii;
- 3) powiatowy lekarz weterynarii;
- 4) graniczny lekarz weterynarii.

Główny Lekarz Weterynarii stoi na czele Inspekcji Weterynaryjnej. Stosownie do art. 6 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842 z późn. zm.) posiada status centralnego organu administracji rządowej podległego ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Głównego Lekarza Weterynarii powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, przy czym powołanie następuje na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Główny Lekarz Weterynarii kieruje Inspekcją Weterynaryjną przy pomocy dwóch zastępców oraz wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Weterynarii.

Rys. 1. Schemat organizacji Głównego Inspektoratu Weterynarii

Organem doradczym - opiniodawczym Głównego Lekarza Weterynarii, w sprawach objętych zakresem działania Inspekcji Weterynaryjnej, jest Rada Sanitarno-Epizootyczna.

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej przewiduje różne usytuowanie organów Inspekcji Weterynaryjnej w hierarchii zespolonych i niezespolonych organów terenowej administracji rządowej w województwie.

Wojewódzki lekarz weterynarii jest organem wojewódzkiej administracji zespolonej. Wykonuje on zadania i korzysta z uprawnień określonych w przepisach prawa weterynaryjnego w imieniu własnym, ale pod zwierzchnictwem wojewody. Podporządkowanie wojewódzkiego lekarza weterynarii wojewodzie wynika z art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872, z późn. zm.). Jednocześnie stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, wojewódzki lekarz weterynarii podlega Głównemu Lekarzowi Weterynarii w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epizootycznego na obszarze swojej właściwości (tj. w zakresie realizacji zadań merytorycznych).

Na szczeblu powiatu właściwym organem do wykonywania zadań Inspekcji Weterynaryjnej jest powiatowy lekarz weterynarii, jako organ administracji niezespolonej, podległy wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii.

Własne kompetencje w zakresie weterynarii posiada także graniczny lekarz weterynarii, który jest organem wojewódzkiej administracji niezespólonej, podległym bezpośrednio centralnemu organowi administracji rządowej, jakim jest Główny Lekarz Weterynarii.

Rys. 2. Schemat organizacji Inspekcji Weterynaryjnej w Polsce

Terenowe organy Inspekcji Weterynaryjnej wykonują swoje zadania odpowiednio przy pomocy wojewódzkiego, powiatowego i granicznego inspektoratu weterynarii. Szczegółową organizację terenowych urzędów Inspekcji Weterynaryjnej określa zarządzenie Nr 11 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich, powiatowych i granicznych inspektoratów weterynarii (Dz. Urz. MRiRW Nr 11, poz. 12, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, organem pierwszej instancji właściwym w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Inspekcji Weterynaryjnej jest powiatowy lekarz weterynarii, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. W zakresie właściwości instancyjnej organów Inspekcji Weterynaryjnej, przez którą należy rozumieć właściwość organu m.in. do weryfikacji decyzji wydanej przez organ administracyjny niższej instancji, organem wyższego stopnia w stosunku do powiatowego jest wojewódzki lekarz weterynarii, w stosunku zaś do wojewódzkiego lekarza weterynarii i granicznego lekarza weterynarii – Główny Lekarz Weterynarii.

Dodatkowo ustawa przewiduje, w przypadkach uzasadnionych szczególną wagą lub zawiłością sprawy, możliwość podejmowania przez organ wyższej instancji wszelkich

czynności należących do zakresu działania organu niższego stopnia. W takim przypadku organ wyższego stopnia staje się organem pierwszej instancji.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań współdziałają z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz z organami administracji samorządowej.

Zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej urzędowe badania laboratoryjne są wykonywane w szczególności przez:

- 1) zakłady higieny weterynaryjnej wchodzące w skład wojewódzkich inspektoratów weterynarii, które są regionalnymi laboratoriami weterynaryjnymi w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej;
- 2) laboratoria weterynaryjne wchodzące w skład innych niż wymienione w pkt 1 jednostek organizacyjnych Inspekcji;
- 3) krajowe laboratoria referencyjne w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej.

Aktualnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istnieje 16 Zakładów Higieny Weterynaryjnej, oraz 16 oddziałów terenowych. Ich status zależy od wewnętrznych przepisów regulujących funkcjonowanie poszczególnych wojewódzkich inspektoratów weterynarii.

Laboratorium weterynaryjnym wchodzącym w skład innych jednostek organizacyjnych Inspekcji Weterynaryjnej jest Laboratorium Badania Mleka Surowego działające jako gospodarstwo pomocnicze przy Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Skierniewicach.

Zadania laboratoriów referencyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonują następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Państwowy Instytut Weterynaryjny-Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy;
- 2) Krajowe Laboratorium Pasz należące do struktur organizacyjnych Instytutu Zootechniki - Państwowego Instytutu Badawczego w Balicach k. Krakowa, ul. Chmielna 2, 20-079 Lublin;
- 3) Instytut Ochrony Roślin Laboratorium Zakładu Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin, ul. Miczurina 20, 60-318 Poznań.

Nadzór nad działalnością Inspekcji Weterynaryjnej oraz laboratoriów referencyjnych sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który jest naczelnym organem administracji rządowej, właściwym w dziedzinie weterynarii. Kompetencje ministra właściwego do spraw rolnictwa w tym zakresie wynikają z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.).

1.5. Zatwierdzone laboratoria, w których dokonuje się analizy próbek zgromadzonych w ramach programu

Laboratoriami zatwierdzonymi, w których przeprowadza się badania próbek zgromadzonych w ramach programu są:

- 1) Zakład Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu - dla województwa dolnośląskiego;
- 2) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Bydgoszczy i Oddział Terenowy Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Toruniu - dla województwa kujawsko – pomorskiego;
- 3) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Lublinie - dla województwa lubelskiego i podlaskiego;
- 4) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gorzowie Wielkopolskim - dla województwo lubuskiego;
- 5) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Łodzi - dla województwo łódzkiego;
- 6) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krakowie - dla województwa małopolskiego;
- 7) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Warszawie - dla województw mazowieckiego;
- 8) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Opolu - dla województwa opolskiego;
- 9) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krośnie - dla województwa podkarpackiego;
- 10) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gdańsku - dla województwa pomorskiego;
- 11) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Olsztynie - dla województwa warmińsko-mazurskiego;
- 12) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Katowicach dla województwa śląskiego;
- 13) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Kielcach - dla województwa świętokrzyskiego;
- 14) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Poznaniu - dla województwa wielkopolskiego;
- 15) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Szczecinie i Oddział Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Koszalinie - dla województwa zachodniopomorskiego.

W przypadkach uzasadnionych ekonomicznie lub logistycznie, próbki pobrane w ramach programu mogą być przesłane do Zakładu Higieny Weterynaryjnej znajdującego się w innym województwie. W takiej sytuacji w przypadku próbek urzędowych, powiatowy lekarz weterynarii powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii o zamiarze przesłania próbek do Zakładu Higieny Weterynaryjnej położonego w innym województwie. Wojewódzki lekarz weterynarii właściwy dla powiatu, gdzie są pobierane próbki powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego ze względu na położenie Zakładu Higieny Weterynaryjnej o zamiarze przesłania próbek.

Dodatkowo, próbki pobrane z inicjatywy hodowcy, mogą zostać przesłane do laboratoriów innych niż wyżej wymienione, które:

- 1) są akredytowane w kierunku metody badawczej opisanej w załączniku D do normy ISO 6579:2002;
- 2) zostały zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii oraz
- 3) regularnie uczestniczą w badaniach biegłości organizowanych przez Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. salmonelozy (w aspekcie chorób odzwierzęcych).

Laboratoria te po otrzymaniu dodatniego wyniku badań próbek pobranych z inicjatywy hodowcy niezwłocznie informują o tym fakcie właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii.

Z wykonanych badań laboratoryjnych sporządza się protokół. W protokole należy umieścić jeden z poniższych zapisów:

- a) - w próbkach ...(podać rodzaj badanego materiału) pochodzących ze stada (podać numer/ oznaczenie stada, liczbę ptaków w stadzie oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa) nie wykryto pałeczek z rodzaju *Salmonella*;
- b) - w próbkach ...(podać rodzaj badanego materiału) pochodzących ze stada (podać numer/ oznaczenie stada, liczbę ptaków w stadzie oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa) wykryto *S. Enteritidis* lub/i *S. Typhimurium*;
- c) - w próbkach ...(podać rodzaj badanego materiału) pochodzących ze stada (podać numer/ oznaczenie stada, liczbę ptaków w stadzie oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa) nie wykryto *S. Enteritidis* lub/i *S. Typhimurium*. Stwierdzono obecność *Salmonella* (podać nazwę);

- d) - w próbkach ...(podać rodzaj badanego materiału) pochodzących ze stada (podać numer/ oznaczenie stada, liczbę ptaków w stadzie oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa) nie wykryto pałeczek z rodzaju *Salmonella*, natomiast wykryto efekt hamujący mnożenie się bakterii.

Krajowym laboratorium referencyjnym ds. salmonelozy (w aspekcie chorób odzwierzęcych), stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757), jest Laboratorium Zakładu Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

1.6. Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)

Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) są określone w ust. 3 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007. Do wykrywania serotypów objętych programem jest stosowana metoda zalecana przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne w Bilthoven w Holandii. Metoda ta została opisana w załączniku D do normy PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007 Mikrobiologia żywności i pasz - Horyzontalna metoda wykrywania *Salmonella* spp. (Załącznik D: Wykrywanie *Salmonella* w kale zwierząt i próbkach środowiskowych z etapu produkcji pierwotnej), w której w roli pojedynczego ośrodka selektywnego wzbogacania używa się ośrodka półstałego (MSRV). Serotypowaniu podlega przynajmniej jeden izolat z każdej dodatkowej próbki, zgodnie ze schematem Kaufmann-White.

1.7. Kontrole urzędowe w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz pasz

Zgodnie z ust. 1 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007 pobranie próbek powinno nastąpić z inicjatywy hodowcy we wszystkich stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), w ciągu 3 tygodni przed planowanym przemieszczeniem brojlerów do rzeźni.

Procedura pobierania i przesyłania próbek została określona w ust. 2 i 3 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007.

Zgodnie z lit. B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003 wyniki analizy próbek muszą być znane przed wyprowadzeniem brojlerów do rzeźni.

Wyniki analizy próbek muszą zostać umieszczone w urzędowym świadectwie zdrowia ptaków kierowanych do uboju, którego wzór określa załącznik I, sekcja IV, rozdz. X, część A rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 854/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. U. L 139 z 30.04.2004, Polskie wydanie specjalne, Rozdział 3 Tom 45 P,75-119).

Pobieranie próbek przed przemieszczeniem brojlerów do rzeźni należy do obowiązków hodowcy, który ponosi koszty ich pobrania, transportu oraz analizy w laboratorium.

Hodowca jest zobowiązany do prowadzenia dokumentacji związanej z pobieraniem próbek zawierającej co najmniej informacje dotyczące: rodzaju próbek, daty i godziny pobrania próbek, danych osoby pobierającej próbkę, daty i godziny wysłania próbek do laboratorium, nazwy i adresu laboratorium oraz wyników analiz próbek pobranych w ramach programu.

Właściwy miejscowo powiatowy lekarz weterynarii nadzoruje prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy oraz kontroluje dokumentację prowadzoną przez hodowcę.

Dodatkowo, zgodnie z ust. 1 lit. b załącznika do rozporządzenia nr 646/2007, w każdym roku realizacji programu, w co najmniej jednym stadzie brojlerów w gospodarstwie z 10% gospodarstw liczących powyżej 5000 sztuk brojlerów przeprowadzane jest urzędowe pobranie próbek. Urzędowe pobranie próbek jest przeprowadzane w oparciu o analizę ryzyka, jak również w każdym przypadku, gdy powiatowy lekarz weterynarii uzna, że zachodzi taka konieczność.

Zgodnie z ust. 1 lit. b załącznika do rozporządzenia nr 646/2007 urzędowe pobranie próbek może zastąpić jedno pobranie próbek przeprowadzone z inicjatywy hodowcy.

W przypadku gospodarstwa utrzymującego kilka stad brojlerów, powiatowy lekarz weterynarii może udzielić odstępstwa od obowiązku pobierania próbek we wszystkich stadach w tym gospodarstwie. Zasady przyznawania takiego odstępstwa zostały określone w ust. 1 lit. c załącznika do rozporządzenia nr 646/2007.

W przypadku pobierania próbek urzędowych w związku z podejrzeniem zakażenia pałeczkami *Salmonella* lub w innych sytuacjach, gdy zachodzi taka potrzeba, powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki aż do momentu, gdy wyniki badań wskażą brak efektu hamującego mnożenie się bakterii.

Wykrycie serotypów *Salmonella* objętych programem lub stwierdzenie efektu hamującego mnożenie się bakterii, w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy albo przez powiatowego lekarza weterynarii, powinno być bezzwłocznie zgłaszane właściwemu dla miejsca prowadzenia gospodarstwa powiatowemu lekarzowi weterynarii przez zatwierdzone laboratorium, o którym mowa w pkt 1.5 programu, przeprowadzające badanie laboratoryjne próbek.

W przypadku stwierdzenia w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy efektu hamującego mnożenie się bakterii powiatowy lekarz weterynarii zarządza urzędowe pobranie próbek w gospodarstwie. Opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próbek urzędowych ponosi hodowca. Do opłat tych dolicza się koszty dojazdu związanego z pobraniem próbek oraz użytych wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej. Wysokość opłat określono w przepisach odrębnych.

Kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla stad brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) w zakresie wykrywania serotypów *Salmonella* objętych programem zostały przewidziane w Krajowym planie kontroli urzędowej pasz, przygotowanym i wdrożonym zgodnie z postanowieniami art. 44 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U 2006 nr 144 poz. 1045) oraz art. 42 rozporządzenia (WE) nr 882/ 2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. U. WE L 165 z 30.4.2004 r., str. 1 ze zm.; Polskie wydanie specjalne Rozdział 3 tom 45 str. 200).

1.8. Kontrole urzędowe na innych etapach łańcucha pokarmowego

Stosownie do art. 52 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzi się monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych. Obowiązkiem monitorowania objęte są między innymi salmonelloza i jej czynniki chorobotwórcze.

Obowiązek monitorowania obejmuje zbieranie, przechowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie danych dotyczących salmonelloz i ich czynników chorobotwórczych na wszystkich etapach produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego.

Ogólne zasady przeprowadzania kontroli urzędowych są określone w rozporządzeniu (WE) Nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady a dnia 29 kwietnia 2004 r. w *sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt* (Dz. Urz. UE L 165 z 30.4.2004 r., str. 1; Polskie wydanie specjalne Rozdział 3 tom 45, str. 200).

Kontrole urzędowe w rzeźniach obejmujące m.in. badanie przedubojowe oraz poubojowe drobiu skierowanego do uboju są prowadzone przez Inspekcję Weterynaryjną na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającym szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 139 z 30.4.2004, str. 206,; Polskie wydanie specjalne Rozdział 3 tom 45, str. 75), Inspekcja Weterynaryjna sprawuje również nadzór nad rozbiorem i przetwórstwem mięsa drobiowego oraz nad hurtowniami.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. U. L 338 z 22.12.2005, str. 1, z późn. zm.) nakłada obowiązek przeprowadzania w rzeźniach prowadzących ubój drobiu cotygodniowych badań 5 zbiorczych próbek pobranych z tuszek drobiu w kierunku pałeczek *Salmonella*.

Szczegółowy plan pobierania próbek przy produkcji produktów drobiowych otrzymanych z brojlerów kurzych zostanie określony po ustanowieniu szczegółowych zasad, o których mowa w lit. E ust. 2 załącznika II rozporządzenia nr 2160/2003.

Sprzedaż detaliczna produktów drobiowych objęta jest nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która opracowuje coroczne „Plany pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu”.

1.9. Środki podjęte w odniesieniu do brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) lub produktów pochodzących z tych ptaków, u których wykryto serotyp *Salmonelli* objęty programem

1.9.1. Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się następującą definicję stada zakażonego w odniesieniu do celu wspólnotowego - stado brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), w którym w wyniku badania próbek urzędowych pobranych zgodnie z ust. 1 oraz 2 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007 wykryto w jednej lub więcej próbek *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium* lub, w którym stwierdzono efekt hamujący mnożenie się bakterii.

1.9.2. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypu pałeczek *Salmonella* objętego programem, próbek pobranych z inicjatywy hodowcy w stadzie brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) w okresie trzech tygodni przed przemieszczeniem ptaków do rzeźni, stosuje się przepisy art. 42 ust. 1-5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. W szczególności lekarz weterynarii opiekujący się stadem jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, a hodowca jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego, zawiadomienia o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii;
- 2) pozostawienia ptaków w miejscu ich stałego przebywania i nie wprowadzania tam innego drobiu;
- 3) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do kurnika lub miejsc, w których znajdują się ptaki podejrzane o zakażenie pałeczkami *Salmonella* objętymi programem lub ich zwłoki;

- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i sprzedaży mięsa, zwłok ptaków, paszy, odchodów i ściółki pochodzącej od drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków;
- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej ptaków do badań i zabiegów weterynaryjnych a także udzielania pomocy przy wykonywaniu tych badań i zabiegów;
- 6) udzielania powiatowemu lekarzowi weterynarii wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

1.9.3. W przypadku, o którym mowa w ppkt 1.9.2., powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne, zgodnie z art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) pobiera próbki do badań diagnostycznych we wszystkich stadach w gospodarstwie, zgodnie z ust. 2 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007;
- 3) w celu ustalenia źródła zakażenia stada pałeczkami *Salmonella*, przeprowadza badania:
 - paszy,
 - wody;
- 4) nakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
 - a) odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie, w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach, w których jest on utrzymywany,
 - b) zastosowanie właściwych środków odkażających przed wejściami i wyjściami z kurników, jak również wjazdami i wyjazdami z terenu gospodarstwa.
- 4) zakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
 - a) stosowania produktów biobójczych, produktów leczniczych weterynaryjnych i innych środków utrudniających izolację pałeczek *Salmonella* w stadzie przed pobraniem próbek urzędowych;
 - b) wywożenia z gospodarstwa mięsa, zwłok ptaków, paszy, odchodów i ściółki pochodzącej od drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków, bez jego zgody;
 - c) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa, chyba że drób, na wniosek właściciela, zostanie przemieszczony do rzeźni. W przypadku

przemieszczania ptaków ze stada zakażonego *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium* do uboju w rzeźni drobiu, w urzędowym świadectwie zdrowia należy zaznaczyć fakt ich pochodzenia ze stada, w którym w wyniku próbek pobranych z inicjatywy hodowcy uzyskano dodatni wynik w kierunku *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium*. Postępowanie w czasie uboju i ocenę poubojową należy przeprowadzić zgodnie z odrębnymi przepisami obowiązującymi w rzeźniach drobiu.

1.9.4. Środki, o których mowa w ust. 1.9.3 są stosowane do czasu potwierdzenia lub wykluczenia przez powiatowego lekarza weterynarii wystąpienia w stadzie brojlerów zakażenia w odniesieniu do celu wspólnotowego.

1.9.5. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych urzędowo pobranych próbek w kierunku serotypów pałeczek *Salmonella* objętych programem, powiatowy lekarz weterynarii w drodze decyzji administracyjnej:

1) nakazuje:

- a) zniszczenie zwłok wszystkich sztuk drobiu padłego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1774/2002 z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 273 z 10.10.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 37, str. 92),
- b) zniszczenie lub przetworzenie mięsa, w sposób określony w odrębnych przepisach,
- c) zniszczenie pasz lub ich zagospodarowanie, po obróbce gwarantującej zabicie pałeczek *Salmonella*, w przypadku gdy wyniki badania próbek paszy w kierunku obecności *Salmonelli* dały wynik dodatni,
- d) zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie pałeczkami *Salmonella*, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1774/2002 z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi,

- e) dokładne oczyszczenie i odkażenie budynków, w których był przetrzymywany drób ze stada zakażonego w odniesieniu do celu wspólnotowego, otoczenie budynków, pojazdów używanych do jego transportu oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, po wykonaniu czynności, o których mowa w lit. a-d,
 - f) podjęcie innych działań mających na celu poprawę warunków zoohigienicznych;
- 2) zakazuje:
- a) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa, chyba że drób, na wniosek właściciela, zostanie przemieszczony bezpośrednio do uboju.

Przy przemieszczaniu zakażonych brojlerów do rzeźni, w urzędowym świadectwie zdrowia należy zaznaczyć fakt pochodzenia ptaków z takiego stada.

Wzór świadectwa określa rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 854/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi - załącznik I, sekcja IV, rozdz. X, część A.

Postępowanie w trakcie uboju, ocenę poubojową oraz sposób postępowania z produktami otrzymanymi z tych ptaków regulują odrębne przepisy z zakresu produktów pochodzenia zwierzęcego.

Zaleca się podjęcie działania mającego na celu poprawę:

- 1) warunków zoohigienicznych w gospodarstwie (odpowiednia temperatura, wilgotność, wymiana powietrza, odpowiednie żywienie, zachowanie prawidłowej obsady kurnika itp.) oraz
- 2) bezpieczeństwa epizootycznego gospodarstwa (rewizja planu zabezpieczenia gospodarstwa przeciwko gryzoniom, zakaz wstępu do budynków inwentarskich osobom postronnym, zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków, wyłożenie mat dezynfekcyjnych, zaopatrzenie personelu w odzież ochronną itp.).

Powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza urzędowe pobranie próbek skuteczności wykonanego oczyszczania i odkażania przed ponownym wstawieniem ptaków do kurnika. Ponowne wstawienie kur może odbyć się tylko po uzyskaniu ujemnych wyników urzędowo pobranych próbek.

W odniesieniu do osób pracujących w gospodarstwie zaleca się przeprowadzenie badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

1.9.6. Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia natychmiast państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych w stadzie brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), w kierunku serotypu pałeczek S.Enteritidis lub S.Typhimurium, zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

1.9.7. Zasady stosowania środków zwalczających drobnoustroje oraz prowadzenia szczepień określają przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów na rzecz zwalczania salmonelli (Dz. U. UE L 212, 2.08.2006).

1.9.8. Środki, o którym mowa w punktach 1.9.1 - 1.9.7, są stosowane bez naruszenia środków wskazanych w rozdz. E załącznika II rozporządzenia nr 2160/2003.

1.10. Właściwe ustawodawstwo krajowe

- 1) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007r Nr 121, poz. 842 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045 z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 Nr 45 poz. 271);
- 6) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.);

- 7) ustawa z dnia 6 września 2001 r. o chorobach zakaźnych i zakażeniach (Dz. U. Nr 126, poz. 1384 z późn. zm.);
- 8) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie wykazu laboratoriów upoważnionych do prowadzenia badań pasz oraz pasz leczniczych w ramach urzędowej kontroli (Dz. U. z 2007r Nr 98, poz. 653);
- 9) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. z 2008 Nr 118, poz. 757);
- 10) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. Nr 219, poz. 2225, z późn. zm.);
- 11) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 kwietnia 2007 r. w sprawie trybu powoływania i odwoływania rzeczoznawców, ich kwalifikacji i wysokości przysługującego im wynagrodzenia oraz dokonywania przez nich szacowania (Dz. U. z 2007r Nr 89, poz. 591);
- 12) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 kwietnia 2006 r. w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony środowiska w zakresie zwalczania chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 73, poz. 516);
- 13) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2006 r. w sprawie współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz jednostek samorządu terytorialnego przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych (Dz. U. Nr 83, poz. 575);
- 14) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej (Dz. U. Nr 100, poz. 1022);
- 15) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1893);
- 16) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia

- zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. z 2007 r. Nr 5, poz. 38.);
- 17) rozporządzenie Nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.);
- 18) rozporządzenie Komisji (WE) nr 646/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wykonującego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* u brojlerów i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1091/2005 (Dz. U. UE. L 151 z 13.06.2007, str. 21);
- 19) rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1177/2006 w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 2.8.2006, str. 3);

1.11. Pomoc finansowa udzielana przedsiębiorstwom paszowym i żywnościowym

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, koszty wykonywania zadań Inspekcji Weterynaryjnej są pokrywane z budżetu państwa, chyba że co innego wynika z programu.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, związanego z realizacją programu, produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do konsumpcji przez ludzi, pasze oraz sprzęt, który nie może być poddany odkażeniu. Wartość odszkodowania określa się na podstawie średniej z trzech kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z listy przez niego prowadzonej. Szczegółowy sposób powoływania i odwoływania rzeczoznawców oraz szacowania zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 kwietnia 2007 r. w sprawie trybu powoływania i

odwoływania rzeczoznawców, ich kwalifikacji i wysokości przysługującego im wynagrodzenia oraz dokonywania przez nich szacowania (Dz. U. Nr 89, poz. 591).

Odszkodowanie nie przysługuje podmiotom prowadzącym działalność w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt, wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie, skupu zwierząt, obrotu paszami, uboju zwierząt rzeźnych lub produkcji mięsa oraz zbierania, transportowania, przechowywania, operowania, przetwarzania oraz wykorzystywania lub usuwania ubocznych produktów zwierzęcych. Podmioty te we własnym zakresie ponoszą ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego.

O przyznaniu lub odmowie przyznania odszkodowania rozstrzyga powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji administracyjnej. Decyzja przyznająca odszkodowanie jest ostateczna (nie przysługuje od niej odwołanie do wojewódzkiego lekarza weterynarii). Strona niezadowolona z wysokości odszkodowania może jednak, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

2. Wymagania dotyczące przedsiębiorstw paszowych i żywnościowych objętych programem

2.1. Struktura produkcji brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz produktów pozyskanych od tego gatunku

Tab. 3

Lp.	Województwo	Liczba gospodarstw utrzymujących >5000 brojlerów kurzych	Średnia liczebność stad brojlerów kurzych
1.	Dolnośląskie	169	10815
2.	Kujawsko-pomorskie	130	19800
3.	Lubelskie	179	16600

4.	Lubuskie	100	20640
5.	Łódzkie	397	23697
6.	Małopolskie	128	17000
7.	Mazowieckie	426	18500
8.	Opolskie	123	20000
9.	Podkarpackie	146	13500
10.	Podlaskie	152	23000
11.	Pomorskie	225	37450
12.	Śląskie	201	20000
13.	Świętokrzyskie	128	23000
14.	Warmińsko- mazurskie	90	3500
15.	Wielkopolskie	470	30000
16.	Zachodniopomorskie	136	30000

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w grudniu 2007 r. znajdowało się 3200 gospodarstw utrzymujących > 5000 brojlerów kurzych.

2.2. Struktura produkcji pasz

Produkcja pasz przemysłowych w Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2006 wyniosła 5,65 mln ton ogółem, co w porównaniu do roku 2005 stanowi wzrost o 7 %. Produkcja pasz dla drobiu w roku 2006 wyniosła 3,7 mln ton, co stanowi około 65,5 % ogólnej produkcji pasz przemysłowych w Polsce. O popycie na pasze decyduje przede wszystkim sytuacja na rynku drobiu.

Produkcję pasz ogółem (pasze przemysłowe oraz gospodarskie, produkowane przez hodowców z własnych materiałów paszowych koncentratów białkowych i premiksów) w Polsce w 2006 roku określa się na poziomie 12-14 mln ton.

Produkcja pasz przemysłowych w Rzeczypospolitej Polskiej według prognozy na 2007 r. miała wynieść 5,8 mln ton, co stanowi wzrost o niecałe 3% w stosunku roku 2006. Ze względu na krótki cykl produkcyjny w hodowli drobiu, trudno jest przewidzieć szacowaną produkcję pasz dla tego gatunku zwierząt, jednak od kilku lat notuje się stały wzrost produkcji w tym segmencie, który wynika ze wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego w Polsce.

Tab.4 Najwięksi krajowi producenci pasz

Producent	Szacowana roczna produkcja w tys.ton
Provimi-Rolimpex S.A., Warszawa	1100
De Heus Koudijs Hima, Łęczycza	600
Cargill Polska, Warszawa	400
Golpasz, Golub-Dobrzyń	250
Wytwórnia Pasz Witasz Sp.z.o.o., Wadąg	300
Dossche, Kalisz	150
Spomis, Gołańcz	100-150
Tasomix, Nowe Skalmierzyce	100-150
Neorol, Jarocin	100-150
Piast, Lewkowiec	100-150
Agrocentrum, Kolno	200
Contipasz, Grodków	100-150

Tab.5 Struktura produkcji przemysłowych mieszanek paszowych (w 2006 r.)

Przemysłowe mieszanki paszowe	%
Wysokobiałkowe dla bydła	1,5
„ dla drobiu	6,8
„ dla trzody	1,7
Średniobiałkowe dla bydła i owiec	6,5
„ dla drobiu	71,0
„ dla trzody	12,5
Ogółem	100%

Tab.6 Udział producentów w rynku pasz

Producenci	%
Provimi-Rolimpex	30
De Heus Koudijs Hima	13
Cargill Polska	8
Wytwórnia pasz Wipasz	6

Golpasz	5
Dossche	3
Pozostali	35
Ogółem	100%

2.3. Odpowiednie instrukcje dotyczące dobrych praktyk gospodarowania lub inne wytyczne obowiązujące w zakresie higieny w gospodarstwach rolnych

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znajdują zastosowanie wytyczne opracowane przez Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Oddział w Poznaniu, w zakresie dostosowania gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej – produkcja drobiu i jaj. Stosowanie wytycznych nie jest obligatoryjne. Dodatkowo, dostępny jest szereg publikacji dotyczących dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz dobrej praktyki higienicznej (GHP), które mają zastosowanie również w gospodarstwach utrzymujących brojlery.

2.4. Standardowy nadzór weterynaryjny nad gospodarstwami rolnymi

W zakresie środków profilaktyki weterynaryjnej podejmowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ustawa ustanawia nadzór organów administracji publicznej nad prowadzeniem działalności związanej z utrzymywaniem drobiu, określeniu warunków zapewniających odpowiedni poziom bezpieczeństwa epizootycznego dla prowadzenia takiej działalności oraz określeniu katalogu środków nadzoru. Katalog ten obejmuje kompetencje organów administracji weterynaryjnej do wydawania aktów administracyjnych (decyzji administracyjnych) oraz prowadzenia działań faktycznych o charakterze materialno-technicznym.

Na mocy przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt do kompetencji organów Inspekcji

Weterynaryjnej przekazany został nadzór nad działalnością prowadzoną, m.in. w zakresie:

- 1) utrzymywania drobiu, w celu umieszczenia go na rynku;
- 2) zarobkowego przewozu drobiu lub przewozu wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej;
- 3) organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów drobiu;
- 4) skupu drobiu i obrotu drobiem lub pośrednictwa w tym obrocie,
- 5) prowadzenia miejsc gromadzenia drobiu;
- 6) wytwarzania, pozyskiwania, konserwacji, obróbki, przechowywania, prowadzenia obrotu lub wykorzystywania materiału biologicznego pochodzącego od drobiu w ramach tzw. zakładu hodowli zarodowej oraz zakładu reprodukcyjnego;
- 7) odchowu drobiu hodowlanego do fazy osiągnięcia dojrzałości płciowej lub rozpoczęcia nieśności, w ramach zakładu odchowu drobiu;
- 8) prowadzenia zakładu drobiu¹;
- 9) zbierania, transportowania, przechowywania, operowania, przetwarzania oraz wykorzystywania lub usuwania produktów ubocznych pochodzących od drobiu².

Podjęcie działalności nadzorowanej w zakresie przewozu drobiu i obrotu nim, prowadzenia stacji kwarantanny albo zakładu drobiu jest dozwolone po stwierdzeniu spełnienia wymagań weterynaryjnych określonych dla danego rodzaju działalności, w drodze decyzji powiatowego lekarza weterynarii. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu wniosku zainteresowanego podmiotu, wszczyna w tym względzie postępowanie administracyjne. Wniosek taki powinien być złożony, co najmniej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem działalności i zawierać:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;

¹ Stosownie do art. 2 pkt 20 ustawy zakład hodowli zarodowej (zajmujący się produkcją jaj wylęgowych przeznaczonych do wylęgu piskląt reprodukcyjnych, prarodzicielskich lub rodzicielskich), zakład reprodukcyjny (zajmujący się produkcją jaj wylęgowych przeznaczonych do wylęgu piskląt użytkowych), zakład odchowu (prowadzący odchow drobiu hodowlanego do fazy osiągnięcia dojrzałości płciowej lub rozpoczęcia nieśności) oraz zakład wylęgu drobiu (czyli zakład prowadzący inkubację jaj wylęgowych, wylęg oraz dostarczanie piskląt jednodniowych, za które uważa się pisklęta drobiu mające mniej niż 72-godziny życia, jeszcze niekarmione, a w przypadku piskląt kaczki piżmowej - *Cairina moschata* lub jej krzyżówki, które mogły być karmione), objęty jest zbiorczym pojęciem zakładu drobiu.

² Kwestie te reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1774/2002 z dnia 3 października 2002 r. ustanawiające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE nr L 273, 10.10.2002. s. 1, z późn. zm.).

- 2) określenie rodzaju i zakresu działalności nadzorowanej, którą wnioskodawca zamierza prowadzić;
- 3) określenie lokalizacji obiektów budowlanych i miejsc, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, oraz planowanego czasu jej prowadzenia (np. na czas nieokreślony).

Powiatowy lekarz weterynarii wydając decyzję o spełnieniu wymagań weterynaryjnych, nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny, bądź na całość prowadzonej działalności bądź poszczególnym obiektom budowlanym lub miejscom, w których ta działalność ma być prowadzona lub osobom wykonującym określone czynności w ramach tej działalności.

Podjęcie działalności polegającej na organizowaniu targów, wystaw, pokazów drobiu oraz utrzymywaniu drobiu w celu umieszczenia go lub pochodzących z niego produktów na rynku, nie wymaga decyzji powiatowego lekarza o spełnianiu warunków weterynaryjnych. Do prowadzenia wyżej wymienionych działalności konieczne jest jedynie zgłoszenie w formie pisemnej zamiaru jej prowadzenia, które to zgłoszenie powinno spełniać identyczne wymagania, jak w przypadku wniosku składanego przed rozpoczęciem działalności podlegającej zatwierdzeniu.

Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną zobowiązane zostały także do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej, a także o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności, w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Informacja taka powinna zostać przekazana w formie pisemnej w terminie siedmiu dni od dnia zaistnienia zdarzenia. Dodatkowo, podmioty prowadzące działalność nadzorowaną w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt, obowiązane są zawiadomić właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii o każdym załadunku i wyładunku drobiu, co najmniej na 24 godziny przed planowanym terminem dokonania tych czynności oraz o czasie i miejscu organizowania targów,

wystaw, pokazów lub konkursów, co najmniej na 30 dni przed planowanym terminem ich zorganizowania.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej obowiązane są do spełnienia wymagań weterynaryjnych z zakresu lokalizacji prowadzonej działalności, jak również przyjętych rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych i sanitarnych. Wymagania te w sposób szczegółowy zostają określone w drodze rozporządzeń wykonawczych do ustawy, wydanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Szczegółowe regulacje obejmują, między innymi, kwestie:

- 1) stanu zdrowia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej,
- 2) lokalizacji i wyposażenia gospodarstw oraz miejsc gromadzenia drobiu, jak również innych miejsc przetrzymywania drobiu,
- 3) pochodzenia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej, w tym sposób prowadzenia rejestrów tych zwierząt,
- 4) kwalifikacji osób wykonujących określone czynności w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej oraz zakresu tych czynności,
- 5) sposobu postępowania z niejadalnymi produktami pochodzenia zwierzęcego wytwarzanymi w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej,
- 6) świadectw zdrowia lub innych dokumentów, w które zaopatruje się zwierzęta będące przedmiotem działalności nadzorowanej lub niejadalne produkty pochodzenia zwierzęcego wytwarzane przy prowadzeniu tej działalności,
- 7) sposobu i zakresu prowadzenia dokumentacji oraz okresu jej przechowywania,
- 8) środków transportu i warunków transportu zwierząt lub niejadalnych produktów pochodzenia zwierzęcego, będących przedmiotem działalności nadzorowanej lub wykorzystywanych do jej prowadzenia.

W ramach nadzoru sprawowanego przez organy Inspekcji Weterynaryjnej nad działalnością związaną z drobiem pracownikom Inspekcji, jak również osobom wyznaczonym do wykonywania określonych zadań w imieniu Inspekcji, przysługuje prawo przeprowadzenia w każdym czasie kontroli w zakresie spełnienia przez podmioty nadzorowane wymagań weterynaryjnych. Prerogatywy kontrolne, oprócz prawa wstępu na teren podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, obejmują, stosownie do art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, uprawnienia

nieodpłatnego pobierania próbek do badań oraz żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym żądania okazywania i udostępniania dokumentów lub danych informatycznych.

Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone uchybienia w spełnieniu wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane, organom Inspekcji Weterynaryjnej przysługują kompetencje dające możliwość doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego w przepisach prawa weterynaryjnego. Inspekcja Weterynaryjna działa w tym zakresie łącząc realizację funkcji kontrolnych z zadaniami i kompetencjami właściwymi dla innych organów administracji publicznej, a w szczególności z uprawnieniami władczymi dającymi możliwość wydawania decyzji administracyjnych, w tym różnego rodzaju nakazów i zakazów.

W przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej naruszone są wymagania weterynaryjne powiatowy lekarz weterynarii, stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy, ma kompetencje do wydania jednej z następujących decyzji administracyjnych:

- 1) nakazującej usunięcie uchybień w określonym terminie;
- 2) nakazującej wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień;
- 3) zakazującej umieszczania na rynku zwierząt lub handlu zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującej produkcji, umieszczania na rynku lub handlu określonymi produktami, wytwarzanymi przy prowadzeniu tej działalności.

Wybór decyzji pozostawiono uznaniu powiatowego lekarza weterynarii. Nie jest to jednak uznanie swobodne. Dokonując bowiem rozstrzygnięcia, organ Inspekcji musi mieć na względzie wynikające z naruszenia prawa weterynaryjnego zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt.

W przypadku nie zastosowania się przez podmiot do nakazów lub zakazów wynikających z decyzji wydanej na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii ma obowiązek wydania kolejnej decyzji, w której rozstrzyga o zakazie prowadzenia dalszej działalności przez podmiot i skreśla go z rejestru, z tym zastrzeżeniem, że decyzja ta nie może z mocy prawa zapaść w stosunku do gospodarstw utrzymujących drób (art. 9 ust. 3 przedmiotowej ustawy). Oznacza to, że brak dobrowolnego zastosowania się przez podmiot do pierwszego

rozstrzygnięcia powiatowego lekarza weterynarii musi skutkować wydaniem w sprawie kolejnej bardziej restrykcyjnej decyzji administracyjnej.

2.5. Wpis gospodarstw rolnych do rejestru

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o której mowa w ust. 2.4. programu. Rejestr ten zawiera:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;
- 2) weterynaryjny numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany;
- 3) określenie rodzaju i zakresu prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 4) informacje o decyzjach administracyjnych wydanych w stosunku do podmiotu;
- 5) datę wpisu i wykreślenia z rejestru.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje, za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii rejestruje podmioty prowadzący produkcję podstawową inną, niż na użytek własny. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. U. UE L 139 z 30.4.2004 r., str. 1) oraz z ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.).

2.6. Prowadzenie rejestrów w gospodarstwach rolnych

Zgodnie z art. 69 ust 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi, to właściciele tych zwierząt lub osoby odpowiedzialne za zwierzęta są obowiązani do posiadania dokumentacji w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania

produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Szczegółowy zakres i sposób prowadzenia przez lekarzy weterynarii dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej z wykonywanych zabiegów leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych, jak również zakres i sposób prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt przez posiadacza zwierząt gospodarskich, a także tryb dokonywania wpisów w tej ewidencji przez lekarzy weterynarii leczących zwierzęta został określony przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej.

Wspomniane dokumenty lekarz weterynarii oraz posiadacz zwierzęcia przechowują przez okres 3 lat od daty dokonania w nich ostatniego wpisu.

Wzór dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi.

2.7. Dokumenty towarzyszące zwierzętom w handlu oraz w obrocie z państwami trzecimi

W handlu wspólnotowym, jak również przy przywozie z państw trzecich, dokumenty są wystawiane zgodnie z:

- 1) rozporządzeniem Komisji (WE) 599/2004 z dnia 30 marca 2004 r. dotyczącym zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzspółnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. UE L 94, z 31.03.2004, str. 44) oraz
- 2) dyrektywą Rady 90/539/EWG z dnia 15 października 1990 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt, regulujących handel wewnątrzspółnotowy i przywóz z państw trzecich drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. L 303 z 31.10.1990, str. 6, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa

żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. U UE L 31 z 1.2.2002 r., str. 1), podmioty działające na rynku powinny zapewnić możliwość monitorowania żywności, pasz, zwierząt hodowlanych oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do żywności lub pasz.

W tym celu podmioty te powinny utworzyć systemy i procedury umożliwiające przekazanie takich informacji na żądanie właściwych władz.

Pisklęta jednodniowe i jaja wylęgowe mogą być wprowadzane na rynek po zaopatrzeniu w dokumenty wysyłki/dostawy wystawione przez właściciela stada reprodukcyjnego lub wylęgarni. Dokumenty dostawy muszą być przechowywane przez okres 2 lat. Środki transportu do przewozu zwierząt muszą być czyszczone i dezynfekowane po każdym przewozie ptaków i jaj wylęgowych. Pisklęta i jaja mogą być przewożone z jajami wylęgowymi i pisklętami tego samego gatunku, kategorii i typu, pochodzącymi z tego samego stada - w zamkniętych pojemnikach jednorazowego użytku albo oczyszczonych i zdezynfekowanych pojemnikach wielokrotnego użytku. Drób kierowany do uboju musi być zaopatrzony w świadectwo zdrowia z dodatkową adnotacją o badaniach w kierunku pałeczek *Salmonella*.

Wysyłka zwierząt i produktów do kraju trzeciego odbywa się zgodnie z wymaganiami uzgodnionymi z władzami danego kraju.

KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW *SALMONELLI* W STADACH BROJLERÓW GATUNKU KURA (*GALLUS GALLUS*) NA ROK 2009

1. Identyfikacja programu

Państwo Członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: zakażenie brojlerów odzwierzęcą *Salmonella* spp.

Rok wdrożenia: 2009

Wysłano do Komisji Europejskiej dnia: 30 kwietnia 2008 r.

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby

Głównym, pierwotnym rezerwuarem odzwierzęcych pałeczek *Salmonella* w Rzeczypospolitej Polskiej jest drób.

Według „Meldunków o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatruciach w Polsce w 2007 r.” opracowywanych przez Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie, w 2007 r. w Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowano 11565 zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*, co stanowi ok. 65% zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie. W porównaniu z ubiegłymi latami można zaobserwować trend spadkowy, jeśli chodzi o liczbę zakażeń jelitowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella* - w 2006 zarejestrowano 13214, a w 2005 r. – 15821 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych przez *Salmonellę*.

W 2007 r., z 27218 próbek pochodzących od brojlerów, pobranych zarówno z inicjatywy hodowcy, jak i urzędowo, zbadanych przez laboratoria Zakładów Higieny Weterynaryjnej oraz Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, 2365 próbek było dodatnich w kierunku pałeczek *Salmonella*. Najczęściej był to serotyp *Salmonella* Enteritidis, który cechuje zdolność do wywoływania zakażeń u wielu gatunków ptaków i ssaków, a także u człowieka.

Do zakażeń u ludzi najczęściej dochodzi poprzez spożywanie skażonej żywności, tj. mięsa i przetworów mięsnych, głównie drobiowych, jaj i produktów jajecznych.

Serotypy pałeczek *Salmonella* najczęściej wykrywane u ludzi w Rzeczypospolitej Polskiej (na podstawie danych Zakładu Bakteriologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie z 2006 r.):

- 1) S. Enteritidis D – 77,6 %;
- 2) S. Typhimurium B – 6,73 %;
- 3) S. Hadar C2 – 3,9 %;
- 4) S. Infantis C1 - 2,83 %;
- 5) S. Virchow C1 - 2,48 %.

S. Enteritidis, w odróżnieniu od innych serotypów, posiada zdolność zakażenia jajników niosek, co powoduje przedostawanie się bakterii do jaj, podczas gdy inne serotypy zwykle pozostają w kale i zanieczyszczają powierzchnie skorupki jaj. S. Enteritidis w zakażonych stadach hodowlanych, poprzez jaja, zakaża pisklęta brojlerów. Zatem w przypadku S. Enteritidis obserwowane jest zarówno pionowe, jak i poziome szerzenie się zakażeń pałeczkami *Salmonella* w stadach drobiu. W przypadku zakażeń poziomych można mówić o drodze bezpośredniej (z osobnika na osobnika) i pośredniej (ze środowiska).szerzenia się zakażenia.

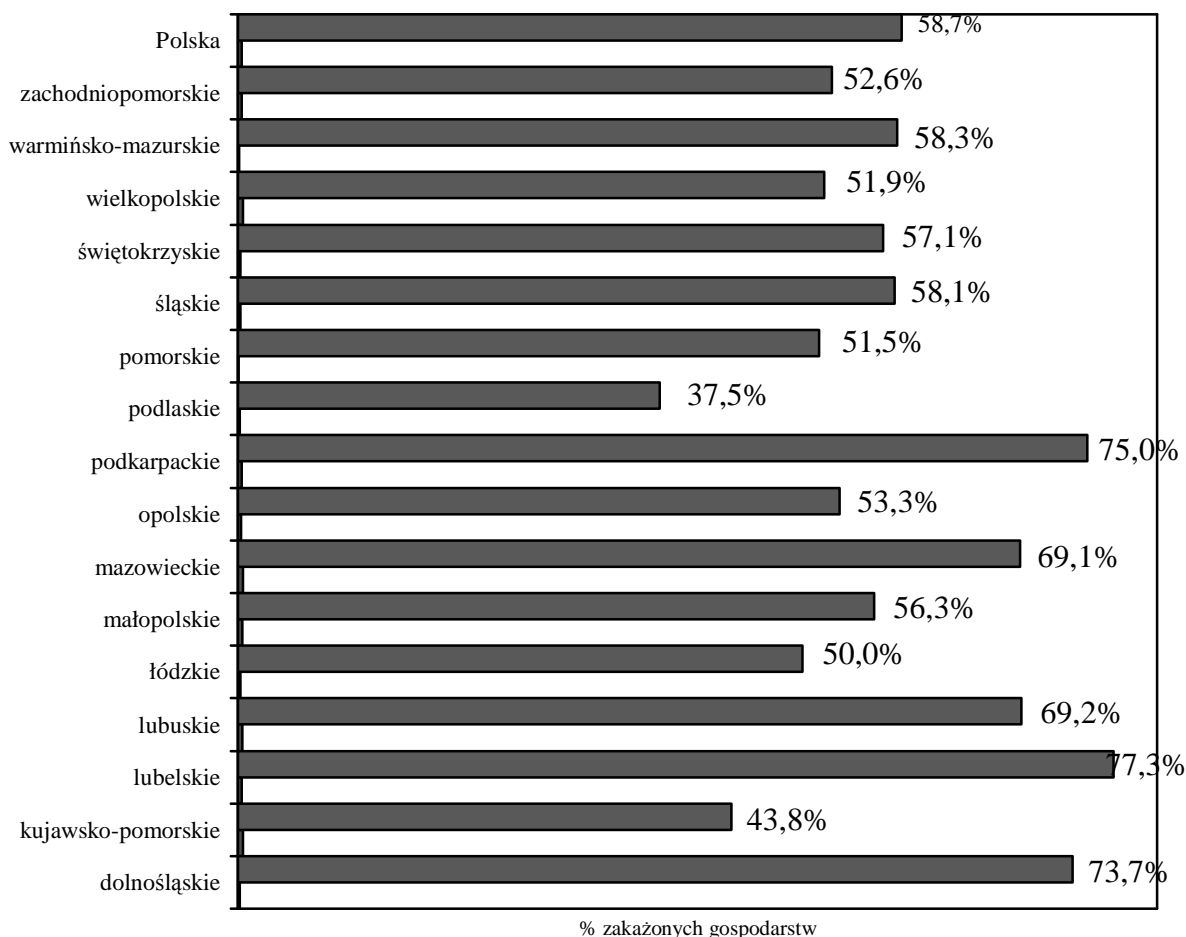
W Rzeczypospolitej Polskiej stada hodowlane i rzeźne drobiu oraz stada towarowe monitorowano w kierunku gatunkowo specyficznych i niespecyficznych *Salmonelli* od lipca 1999 r., zgodnie z instrukcjami Głównego Lekarza Weterynarii opracowanymi na podstawie dyrektywy Rady 92/117/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. dotyczącej środków ochrony przed określonymi chorobami odzwierzęcymi i odzwierzęcymi czynnikami chorobotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego, w celu zapobieżenia zakażeniom i zatruciom przenoszonym przez żywność (Dz. Urz. WE L 62 z 15.3.1993, str. 38, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 14, str. 40, z późn. zm.):

- 1) IW.z. II D/Sal-1/99;
- 2) IW.z. II D/Sal-2/99;
- 3) IW.z. II D/Sal-3/99.

Badania kontrolne prowadzono na koszt właścicieli stad. Stada zakażone lub podejrzane o zakażenie podlegały ubojowi zgodnie z zasadami określonymi w dyrektywie Rady 71/118/EWG z dnia 15 lutego 1971 r. w sprawie problemów zdrowotnych wpływających na handel świeżym mięsem drobiowym (Dz. Urz. WE L 55 z 8.3.1971, str. 23 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 209, z późn. zm.).

W okresie od 1 października 2005 r. do 30 września 2006 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzono badania podstawowe dotyczące występowania pałeczek *Salmonella* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), zgodnie z decyzją Komisji nr 2005/636/WE z dnia 1 września 2005 r. dotyczącą badania podstawowego nad występowaniem *Salmonella* w stadach brojlerów gatunku *Gallus gallus* (Dz. Urz. UE L z 03.09.2005, str. 14). Do badania pobrano próbki w 383 gospodarstwach utrzymujących powyżej 5000 brojlerów. Odsetek stad brojlerów zakażonych pałeczkami *Salmonella* wyniósł 58,7% i wahał się w poszczególnych województwach od 37,5% (woj. podlaskie) do 77,3% (woj. lubelskie).

Tabela 1. Częstotliwość występowania zakażeń pałeczkami *Salmonella* w stadach brojlerów w poszczególnych województwach

Wyższy odsetek zakażeń odnotowano w gospodarstwach o dużej liczbie brojlerów, co przedstawia poniższa tabela.

Tab. 2.

Liczba sztuk drobiu w gospodarstwie	Liczba gospodarstw zbadanych	% gospodarstw zakażonych
5000-9999	27	29,6%
10000-49999	238	55,5%
50000-99999	55	80%
>100000	63	65,1%

3. Opis programu:

Cel wspólnotowy został określony w art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 646/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wykonującego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* u brojlerów i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1091/2005 (Dz. U. UE. L 151 z 13.06.2007, str. 21), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 646/2007”.

Rozporządzenie to wyznaczyło cel wspólnotowy w odniesieniu do następujących serotypów pałeczek *Salmonella*:

- *Salmonella* Enteritidis,
- *Salmonella* Typhimurium.

Cel wspólnotowy zostanie osiągnięty w odniesieniu do stad brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) w przypadku ograniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej maksymalnej wartości procentowej stad brojlerów z wynikiem dodatnim badania na obecność *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium do 1% lub poniżej tej wartości. Cel powinien zostać osiągnięty do dnia 31 grudnia 2011 r., natomiast realizacja programu powinna się rozpocząć od dnia 1 stycznia 2009 r.

Zgodnie z załącznikiem II rozdział E ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. U. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.; Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, od dnia 1 stycznia 2011 r. świeże mięso drobiowe pochodzące od drobiu wymienionego w załączniku I do rozporządzenia (kury, indyki)

nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeśli nie zostanie spełnione kryterium „brak pałeczek *Salmonella* w 25 g”.

Stosownie do art. 1 ust. 3 rozporządzenia nr 2160/2003, program nie ma zastosowania przy produkcji mięsa pochodzącego z brojlerów kurzych przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej lub na użytek własny.

Zgodnie z ust. 1 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007 pobieranie próbek w ramach programu we wszystkich stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), w okresie trzech tygodni przed planowanym przemieszczeniem brojlerów do rzeźni należy do obowiązków hodowcy. Wyniki badań powinny być dostępne przed przemieszczeniem ptaków do rzeźni i umieszczone w urzędowym świadectwie zdrowia ptaków kierowanych do uboju. Pobieranie próbek przed przemieszczeniem brojlerów do rzeźni należy do obowiązków hodowcy, który ponosi koszty ich pobrania, transportu oraz analizy w laboratorium.

Procedura pobierania i przesyłania próbek została określona w ust. 2 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007.

Właściwy miejscowo powiatowy lekarz weterynarii nadzoruje prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy oraz kontroluje dokumentację prowadzoną przez hodowcę. Wykrycie serotypów *Salmonella* objętych programem lub stwierdzenie efektu hamującego mnożenie się bakterii w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy, powinno być bezzwłocznie zgłaszane właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii przez zatwierdzone laboratorium przeprowadzające badanie laboratoryjne próbek.

W przypadku gospodarstwa utrzymującego kilka stad brojlerów, powiatowy lekarz weterynarii może udzielić odstępstwa od obowiązku pobierania próbek we wszystkich stadach w tym gospodarstwie. Zasady przyznawania takiego odstępstwa zostały określone w ust. 1 lit. c załącznika do rozporządzenia nr 646/2007.

Dodatkowo w każdym roku realizacji programu, w co najmniej jednym stadzie brojlerów w gospodarstwie z 10% gospodarstw liczących powyżej 5000 sztuk brojlerów jest przeprowadzane urzędowe pobranie próbek. Urzędowe pobranie próbek jest przeprowadzane przy uwzględnieniu analizy ryzyka, jak również w każdym przypadku, gdy powiatowy lekarz weterynarii uzna, że zachodzi taka potrzeba.

Urzędowe pobranie próbek może zastąpić jedno pobranie próbek przeprowadzone z inicjatywy hodowcy.

W przypadku pobierania próbek urzędowych w związku z podejrzeniem zakażenia pałeczkami *Salmonella* lub w innych sytuacjach, gdy zachodzi taka potrzeba, powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki aż do momentu, gdy wyniki badań wskażą brak efektu hamującego mnożenie się bakterii.

Zgodnie z załącznikiem nr 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, określone salmonelozy drobiu, w tym wywołane przez *S. Enteritidis* i *S. Typhimurium* są zaliczane do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi rejestracji. Na podstawie art. 57 ww. ustawy, opracowany przez Głównego Lekarza Weterynarii „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów pałeczek *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)”, po przyjęciu w drodze uchwały przez Radę Ministrów, zatwierdza Komisja Europejska. Rada Ministrów wprowadza w drodze rozporządzenia zatwierdzony przez Komisję Europejską program, którego realizację nadzoruje Główny Lekarz Weterynarii.

Program będzie realizowany na całym terytorium państwa. Środki budżetowe będą przeznaczone na finansowanie badań urzędowych stad brojlerów oraz badań skuteczności przeprowadzonego oczyszczania i odkażania.

Diagnostyka i metody badań diagnostycznych

W systemie diagnostyki laboratoryjnej działa 16 Zakładów Higieny Weterynaryjnej, po jednym w każdym województwie. Są to laboratoria państwowe, działające zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. ZHW stanowią jednostki organizacyjne, podlegających wojewodom, wojewódzkich inspektoratów weterynarii. Wykaz zatwierdzonych laboratoriów wykonujących badania próbek pobranych w ramach programu został określony w „Krajowym programie zwalczania *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na lata 2009-2011”.

Krajowym laboratorium referencyjnym ds. salmonelozy (w aspekcie chorób odzwierzęcych), stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757), jest Laboratorium Zakładu Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Częstotliwość i sposób, jak również procedura pobierania próbek w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), są określone w ust. 1 i 2 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007.

Natomiast metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonelli* są określone w pkt 3.2-3.4 tego rozporządzenia.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Okres trwania programu: rok 2009

- Kontrola
- Badania
- Obróbka produktów pochodzenia zwierzęcego
- Usuwanie produktów pochodzenia zwierzęcego
- Monitorowanie lub nadzór
- Inne środki: obróbka paszy

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizacji programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu oraz informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji.

4.3 Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany program

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4.4. Działania wdrożone w ramach programu

4.4.1. Akty prawne stanowiące podstawę do rejestracji gospodarstw

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

Rejestr ten zawiera:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;
- 2) weterynaryjny numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany;
- 3) określenie rodzaju i zakresu prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 4) informacje o decyzjach administracyjnych wydanych w stosunku do podmiotu,
- 5) datę wpisu i wykreślenia z rejestru,
- 6) miejsce prowadzenia działalności.

Sposób prowadzenia rejestru przez powiatowego lekarza weterynarii określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. Nr 134, poz. 946).

Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii rejestruje podmioty prowadzące produkcję podstawową. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 853/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z dn. 30.4.2004 r., str. 55, z późn. zm.) oraz z ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.).

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane do spełnienia wymagań weterynaryjnych z zakresu lokalizacji prowadzonej działalności, jak również przyjętych rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych i sanitarnych. Wymagania te w sposób szczegółowy określone są w rozporządzeniach wydanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa i obejmują, między innymi, kwestie:

- 1) stanu zdrowia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej;
- 2) lokalizacji i wyposażenia gospodarstw oraz miejsc gromadzenia zwierząt, jak również innych miejsc utrzymywania zwierząt;
- 3) pochodzenia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej, w tym sposób prowadzenia rejestrów tych zwierząt;
- 4) kwalifikacji osób wykonujących określone czynności w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej oraz zakresu tych czynności;
- 5) sposobu postępowania z niejadalnymi produktami pochodzenia zwierzęcego wytwarzanymi w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej;

- 6) świadectw zdrowia lub innych dokumentów, w które zaopatruje się zwierzęta będące przedmiotem działalności nadzorowanej lub niejadalne produkty pochodzenia zwierzęcego wytwarzane przy prowadzeniu tej działalności;
- 7) sposobu i zakresu prowadzenia dokumentacji oraz okresu jej przechowywania;
- 8) środków transportu i warunków transportu zwierząt lub niejadalnych produktów pochodzenia zwierzęcego, będących przedmiotem działalności nadzorowanej lub wykorzystywanych do jej prowadzenia.

4.4.2. Akty prawne stanowiące podstawę do identyfikacji zwierząt

- nie dotyczy.

4.4.3 Akty prawne stanowiące podstawy do powiadomienia o chorobie

Zakład Higieny Weterynaryjnej lub zatwierdzone laboratorium, w którym uzyskano dodatni wynik badania w kierunku *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium* powiadamia natychmiast powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca pochodzenia próbki. Krajowe Laboratorium Referencyjne Państwowego Instytutu Weterynaryjnego-Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach powiadamia właściwego powiatowego lekarza weterynarii o każdym uzyskanym dodatnim wyniku badania. Zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, salmonelloza jako choroba odzwierzęca i jej czynniki chorobotwórcze podlegają obowiązkowi monitorowania. Określone salmonellozy drobiu w tym wywoływane przez *Salmonella Enteritidis* lub *Salmonella Typhimurium* podlegają obowiązkowi rejestracji. Na podstawie art. 51 wyżej wymienionej ustawy oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045), podmioty świadczące usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, zakłady higieny weterynaryjnej i inne laboratoria przekazują właściwemu terytorialnie powiatowemu lekarzowi weterynarii comiesięczne informacje o chorobach zakaźnych podlegających obowiązkowi rejestracji, o chorobach odzwierzęcych i ich czynnikach chorobotwórczych podlegających obowiązkowi monitorowania oraz o wynikach

monitorowania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe. Powyższe informacje, powiatowi lekarze weterynarii przekazują wojewódzkim lekarzom weterynarii, a wojewódzcy lekarze weterynarii Głównemu Lekarzowi Weterynarii w terminie do 7 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym te informacje zostały zebrane.

4.4.4 Regulacje w zakresie działań podejmowanych w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań:

4.4.4.1. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypu *Salmonella* objętego programem, próbek pobranych w stadzie brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) z inicjatywy hodowcy w okresie trzech tygodni przed przemieszczeniem ptaków do rzeźni, stosuje się przepisy art. 42 ust. 1-5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Lekarz weterynarii opiekujący się stadem jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie właściwego powiatowego lekarza weterynarii. Hodowca jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego, zawiadomienia o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii;
- 2) pozostawienia ptaków w miejscu ich stałego przebywania i nie wprowadzania tam innego drobiu;
- 3) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do kurnika lub miejsc, w których znajdują się ptaki podejrzane o zakażenie pałeczkami *Salmonella* objętymi programem lub ich zwłoki;
- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i sprzedaży mięsa, zwłok ptaków, paszy, odchodów i ściółki pochodzącej od drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków;
- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej ptaków do badań i zabiegów weterynaryjnych a także udzielania pomocy przy wykonywaniu tych badań i zabiegów;
- 6) udzielania powiatowemu lekarzowi weterynarii wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

4.4.4.2. W przypadku o którym mowa w ust. 4.4.4.1., powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne, zgodnie z art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) pobiera próbki do badań diagnostycznych we wszystkich stadach w gospodarstwie, zgodnie z ust. 2 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007;
- 3) w celu ustalenia źródła zakażenia stada pałeczkami *Salmonella*, przeprowadza badania:
 - paszy,
 - wody;
- 4) nakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
 - a) odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie, w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach, w których jest on utrzymywany,
 - b) zastosowanie właściwych środków odkażających przed wejściami i wyjściami z kurników, jak również wjazdami i wyjazdami z terenu gospodarstwa.
- 5) zakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
 - a) stosowania produktów biobójczych, produktów leczniczych weterynaryjnych i innych środków utrudniających izolację pałeczek *Salmonella* w stadzie przed pobraniem próbek urzędowych;
 - b) wywożenia z gospodarstwa mięsa, zwłok ptaków, paszy, odchodów i ściółki pochodzącej od drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków, bez jego zgody;
 - c) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa, chyba że drób, na wniosek właściciela, zostanie przemieszczony do rzeźni. W przypadku przemieszczania ptaków ze stada zakażonego *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium* do uboju w rzeźni drobiu, w urzędowym świadectwie zdrowia należy zaznaczyć fakt ich pochodzenia ze stada, w którym w wyniku próbek pobranych z inicjatywy hodowcy uzyskano dodatni wynik w kierunku *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium*. Postępowanie w czasie uboju i ocenę poubojową należy przeprowadzić zgodnie z odrębnymi przepisami obowiązującymi w rzeźniach drobiu.

W odniesieniu do osób pracujących w gospodarstwie zaleca się przeprowadzenie badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

4.4.4.3. Środki, o których mowa w ust. 4.4.4.2. są stosowane do czasu potwierdzenia lub wykluczenia przez powiatowego lekarza weterynarii wystąpienia w stadzie brojlerów zakażenia w odniesieniu do celu wspólnotowego.

W przypadku potwierdzenia zakażenia w odniesieniu do celu wspólnotowego, powiatowy lekarz weterynarii stosuje środki, o których mowa w pkt 4.4.4.2. programu. Powiatowy lekarz weterynarii może, na wniosek hodowcy, wyrazić zgodę na przemieszczanie ptaków ze stada zakażonego w odniesieniu do celu wspólnotowego, wyłącznie do rzeźni w celu dokonania uboju.

4.4.4.4. Wykrycie serotypów *Salmonella* objętych programem lub stwierdzenia efektu hamującego mnożenie się bakterii, w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy albo przez powiatowego lekarza weterynarii, powinno być bezzwłocznie zgłaszane przez zatwierdzone laboratorium właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii dla miejsca prowadzenia gospodarstwa.

W przypadku stwierdzenia w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy efektu hamującego mnożenie się bakterii powiatowy lekarz weterynarii zarządza urzędowe pobranie próbek w gospodarstwie. Opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próbek urzędowych ponosi hodowca. Do opłat tych dolicza się koszty dojazdu związanego z pobraniem próbek oraz użytych wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej.

Wysokość opłat określono w przepisach odrębnych.

Stado brojlerów uważane jest za zakażone w odniesieniu do celu wspólnotowego, gdy w wyniku badania próbek urzędowych pobranych zgodnie z ust. 1 oraz 2 załącznika do rozporządzenia nr 646/2007 wykryto w jednej lub więcej próbek *S. Enteritidis* lub *S. Typhimurium* lub, w którym stwierdzono efekt hamujący mnożenie się bakterii.

4.4.4.5. Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia natychmiast państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych urzędowo w stadzie brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), w kierunku serotypu pałeczek *Salmonella* objętego programem, zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.4.6. Zasady stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych oraz przeprowadzenia szczepień określają przepisy rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) Nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów na rzecz zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. U. UE L 212, 2/08/2006 str. 3).

4.4.4.7. Środki, o którym mowa w punktach 4.4.4.1. – 4.4.4.6. są stosowane bez naruszenia środków wskazanych w rozdziale E załącznika II rozporządzenia nr 2160/2003.

4.4.5 Akty prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad:

- nie dotyczy

4.4.6 Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania się zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie daną chorobą oraz regularne inspekcje gospodarstw lub obszarów, których to dotyczy:

- nie dotyczy

4.4.7 Regulacje w zakresie kontroli choroby, w tym testy i szczepienia:

- 1) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842, z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045);
- 4) ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 17, poz. 127 z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 533 z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65 poz. 437 z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 6 września 2001 r. o chorobach zakaźnych i zakażeniach (Dz. U. Nr 126, poz. 1384 z późn. zm.);

- 8) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie wykazu laboratoriów upoważnionych do prowadzenia badań pasz oraz pasz leczniczych w ramach kontroli urzędowej (Dz. U. Nr 98, poz. 653);
- 9) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757)
- 10) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 kwietnia 2006 r. w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 73, poz. 516);
- 11) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2006 r. w sprawie współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz jednostek samorządu terytorialnego przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych (Dz. U. Nr 83, poz. 575);
- 12) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. Nr 219, poz. 2225 z późn. zm.);
- 13) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 kwietnia 2007 r. w sprawie trybu powoływania i odwoływania rzeczoznawców, ich kwalifikacji i wysokości przysługującego im wynagrodzenia oraz dokonywania przez nich szacowania (Dz. U. Nr 89, poz. 591);
- 14) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1893);
- 15) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej (Dz. U. Nr 100, poz. 1022);
- 16) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. z 2007 r. Nr 5, poz. 38.).

- 17) rozporządzenie Nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.);
- 18) rozporządzenie Komisji (WE) nr 646/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wykonującego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* u brojlerów i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1091/2005 (Dz. U. UE. L 151 z 13.06.2007, str. 21);
- 19) rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1177/2006 w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 2.8.2006, str. 3);

4.4.8. Odszkodowania dla posiadaczy zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych w trakcie realizacji programu:

– nie dotyczy.

4.4.9. Akt prawny stanowiący podstawę uzyskania odszkodowania za zwierzęta poddane ubojowi lub zabite:

- nie dotyczy

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Główną korzyścią z realizacji programu dla hodowców brojlerów oraz podmiotów zajmujących się obrotem drobiem oraz mięsem drobiowym będzie możliwość prowadzenia swobodnego handlu wewnątrz Wspólnoty oraz eksportu drobiu do państw trzecich. Zgodnie z załącznikiem II rozdziału E rozporządzenia nr 2160/2003, od dnia 1 stycznia 2011 r. świeże mięso drobiowe pochodzące od drobiu wymienionego w załączniku I do rozporządzenia (kury, indyki) nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeśli nie zostanie spełnione kryterium „brak pałeczek *Salmonella* w 25 g”.

Osiągnięcie celu, czyli ograniczenie liczby zakażonych stad brojlerów, zwiększy konkurencyjność polskiego drobiu i mięsa drobiowego na rynku wspólnotowym, jak również na rynkach państw trzecich.

Ponadto należy podkreślić, że salmonelloza jest najczęściej notowaną chorobą odzwierzęcą, a mięso drobiowe oraz jaja konsumpcyjne są głównym źródłem zachorowań u ludzi. Stąd też realizacja programu ograniczy liczbę zakażeń u ludzi, a w związku z tym zredukuje koszty leczenia tych chorób.

Szacowane kwalifikowane do ubiegania się o współfinansowanie przez Wspólnotę koszty „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)” w roku 2009 wyniosą 3 029 400 zł.

2. Sytuacja epizootyczna

6.1. Dane o rozwoju choroby³

Rok: **2004**

San na dzień: 31.12.2004 r. (wyniki badań dobrowolnych i urzędowych)

Gatunek: ***Gallus gallus***

Choroba/zakażenie^(a): *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^(b)	Łączna liczba stad ^(c)	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objęta programem	Łączna liczba zwierząt objęta programem	Liczba zbadanych stad ^(d)	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(e)	Liczba stad zlikwidowanych ^(a)		Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(a)		Ilość zniszczonych jaj (liczba sztuk lub masa w tonach) ^(a)		Ilość jaj skierowanych do przetwórstwa (liczba sztuk lub masa w tonach) ^(a)	
								(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Rzeczpospolita Polska							(a1)+(a2)+(a3)	(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Ogółem	Stada brojlerów kurzych					21674	1703	0	0	0	0	0	0	0	0

(a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

(b) Np. stada hodowlane (chów, stada dorosłe), stada produkcyjne, stada kur niosek.

(c) Łączna liczba stad istniejących w regionie włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

(d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność salmonelli. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

(e) Jeżeli, zgodnie z przypisem (d), zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

³ Dane dotyczące salmonellozy (salmonella odzwierzęca, *Salmonella pullorum*, *Salmonella gallinarum*, *Mycoplasma gallisepticum*, choroby mętwikowej i jej czynników chorobotwórczych.

Rok: **2005**

San na dzień: 31.12.2005 r. (wyniki badań dobrowolnych i urzędowych)

Gatunek: **Gallus gallus**

Choroba/zakażenie ^(a): *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^(b)	Łączna liczba stad ^(c)	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objęta programem	Łączna liczba zwierząt objęta programem	Liczba zbadanych stad ^(d)	Liczba stad z dodatnim wynikiem badań ^(e)			Liczba stad zlikwidowanych ^(a)		Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(a)		Ilość zniszczonych jaj (liczba sztuk lub masa w tonach) ^(a)		Ilość jaj skierowanych do przetwórstwa (liczba sztuk lub masa w tonach) ^(a)	
							(a1)	(a2)	(a3)	(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Polska																	
Ogółem	Stada brojlerów kurzych					20073	537	56		0	0	0	0	0	0	0	0

^(a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

^(b) Np. stada hodowlane (chów, stada dorosłe), stada produkcyjne, stada kur niosek, itp.

^(c) Łączna liczba stad istniejących w regionie włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

^(d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność salmonelli. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

^(e) Jeżeli, zgodnie z przypisem (d), zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

Rok: 2006

Stan na dzień: 31.12.2006 r. (wyniki badań dobrowolnych i urzędowych)

Gatunek: **Gallus gallus**

Choroba/zakażenie ^(a): *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurum

Region	Rodzaj stada ^(b)	Łączna liczba stad ^(c)	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objęta programem	Łączna liczba zwierząt objęta programem	Liczba zbadanych stad ^(d)	Liczba stad ^(e) z dodatnim wynikiem ^(a)			Liczba stad zlikwidowanych ^(a)		Łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(a)		Ilość zniszczonych jaj (liczba lub kg) ^(a)		Ilość jaj skierowanych do przetwórstwa (liczba lub kg) ^(a)	
							(a1)	(a2)	(a3)	(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Polska							(a1)	(a2)	(a3)	(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Ogółem	Stada brojlerów kurzych	14 000				21534*	714	74		0	0	0	0	0	0	0	0

^(a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

^(b) Np. stada hodowlane (chów, stada dorosłe), stada produkcyjne, stada kur niosek.

^(c) Łączna liczba stad istniejących w regionie włączając stada kwalifikujące się i nie kwalifikujące się do programu.

^(d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność salmonelli. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

^(e) Jeżeli, zgodnie z przypisem (d), zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

*niektóre stada mogły zostać zbadane więcej, niż jeden raz, większa liczba zbadanych stad, niż stad wykazanych w tabeli „łączna liczba stad” wynika z faktu, że w ciągu roku w gospodarstwie jest kilka cykli produkcyjnych brojlerów

Rok: **2007**

Stan na dzień: 31.12.2007 r. (wyniki badań dobrowolnych i urzędowych)

Gatunek: ***Gallus gallus***

Choroba/zakażenie ^(a): *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^(b)	Łączna liczba stad ^(c)	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objęta programem	Łączna liczba zwierząt objęta programem	Liczba zbadanych stad ^(d)	Liczba stad ^(e) z dodatnim wynikiem ^(a)			Liczba stad zlikwidowanych ^(a)		Łączna liczba zwierząt ubitych lub zabitych ^(a)		Ilość zniszczonych jaj (liczba lub kg) ^(a)		Ilość jaj skierowanych do przetwórstwa (liczba lub kg) ^(a)		
							(a1)	(a2)	(a3)	(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	
Polska																		
Ogółem	Stada brojlerów kurzych	13 000				22527*	888	59		0	0	0	0	0	0	0	0	0

^(a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

^(b) Np. stada hodowlane (chów, stada dorosłe), stada produkcyjne, stada kur niosek.

^(c) Łączna liczba stad istniejących w regionie włączając stada kwalifikujące się i nie kwalifikujące się do programu.

^(d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność salmonelli. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

^(e) Jeżeli, zgodnie z przypisem (d), zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

*niektóre stada mogły zostać zbadane więcej, niż jeden raz, większa liczba zbadanych stad, niż stad wykazanych w tabeli „łączna liczba stad” wynika z faktu, że w ciągu roku w gospodarstwie jest kilka cykli produkcyjnych brojlerów

7. Cele

7.1. Cele testów

7.1.1. Cele testowania stad⁴

Rok: **2009**

Stan na dzień: 31.12.2006 r.

Gatunek: **Gallus gallus**

Choroba/zakażenie^(a): **Salmonella Enteritidis; S. Typhimurium**

Region	Rodzaj stada ^(b)	Łączna liczba stad ^(c)	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Przewidywana liczba stad do zbadania ^(d)	Przewidywana liczba stad ^(e) z dodatnim wynikiem ^(a)			Przewidywana liczba stad do likwidacji ^(e)		Łączna przewidywana liczba zwierząt do ubicia lub zabicia ^(a)		Przewidywana ilość jaj do zniszczenia ^(a)		Przewidywana ilość jaj skierowana do przetworstwa (liczba lub kg) ^(a)	
							(a1)	(a2)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Polska							(a1)	(a2)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Ogółem	Stada brojlerów kurzych	13 000	310 000	13 000	310 000	13 000	2800	400						0	0	0	0

^(a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

^(b) Np. stada hodowlane (chów, stada dorosłe), stada produkcyjne, stada kur niosek.

^(c) Łączna liczba stad istniejących w regionie włączając stada kwalifikujące się i nie kwalifikujące się do programu.

^(d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność salmonelli. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

^(e) Jeżeli, zgodnie z przypisem (d), zbadano stado więcej niż jeden raz, próba pozytywna powinna być brana pod uwagę tylko raz.

⁴ Dane dotyczące salmonellozy (salmonella odzwierzęca), *Salmonella pullorum*, *Salmonella gallinarum*, *Mycoplasma gallisepticum*, choroby mętwikowej i jej czynników chorobotwórczych.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu⁵

Koszty	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba jednostek	Szacunkowy jednostkowy koszt (w złotych)	Suma ogółem (w złotych)	Suma ogółem (w euro)*	Finansowanie wspólnotowe
1. Testy						
1.1. Koszt analiz	Bakteriologia ISO 6579(2002)	4500 próbek	100	450 000	125 000	tak
1.2. Koszt próbek	Materiały + pobranie	4500 próbek	10	45 000	12 500	tak
1.3. Koszt dojazdu	Dojazd do fermy + dowóz próbek do laboratorium	4500 próbek	160	720 000	200 000	tak
2. Szczepienie lub leczenie	Program nie przewiduje					
2.1. Zakup szczepionki	-	-	-	-	-	-
2.2. Koszt dystrybucji	-	-	-	-	-	-
2.3. Koszt podania	-	-	-	-	-	-
2.4. Koszt kontroli	-	-	-	-	-	-
3. Ubój	Program nie przewiduje					
3.1. Odszkodowanie za zwierzęta	Odszkodowanie za stado pomniejszone o wartość ptaków kierowanych do	-	-	-	-	-

⁵ Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości są podane bez VAT.

	uboju					
		-	-	-		-
3.2. Koszt transportu ptaków do rzeźni		-	-	-		-
3.3 Koszt załadunku stad ptaków		-	-	-		-
3.4. Strata w przypadku uboju		-	-	-		-
3.5. Koszt wypłaty wynagrodzeń rzeczoznawcom wyceniającym likwidowane stada		-	-	-		-
4. Czyszczenie i odkażanie**						
4.1. Koszt badania skuteczności odkażania	Badanie bakteriologiczne 4 puli próbek	3200 stad	400	1 280 000	355 556	tak
4.2. Koszt dojazdu	Do fermy i do laboratorium	3200 stad	160	512 000	142 222	tak
4.3. Koszt pobrania próbek do badań skuteczności odkażania	Pobranie próbek	3200 stad	7	22 400	6 222	tak
5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudnieni wyłącznie w celu realizacji programu)	Program nie przewiduje	-	-	-		-
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	Program nie przewiduje	-	-	-		-
7. Inne koszty	-	-	-	-		-
OGÓŁEM				3 029 400	841 500	

* Koszt programu obliczono wg kursu średniego euro z dnia 18 lutego 2008 r., ogłoszonego przez NBP, który wynosił 3,6 zł

** Odkażanie jest rutynową czynnością wykonywaną zawsze przed zasiedleniem obiektu, stąd jego koszty ponoszone są przez właścici

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)”, stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 57 ust. 3 i 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.). Przedmiotowy projekt przewiduje wprowadzenie

- 1) „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na lata 2009 – 2011”, stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na rok 2009”, stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia.

„Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na lata 2009-2011” stanowiący załącznik nr 1 do projektowanego rozporządzenia został przygotowany zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z dn. 12.12.2003 r., str. 1, z późn. zm.) oraz na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Przedmiotowy program został zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji Komisji nr 2008/815/WE z dnia 20 października 2008 r. zatwierdzającej niektóre krajowe programy zwalczania salmonelli w stadach brojlerów gatunku *Gallus gallus* (Dz. Urz. UE Nr L 283, z dn. 28.10.2008 r., str. 43), wydanej na podstawie art. 6 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.; Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328, z późn. zm.). Powyższy program powinien zostać wprowadzony w drodze rozporządzenia Rady Ministrów zgodnie z art. 57 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z rozporządzeniem (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2160/2003, a także rozporządzeniem Komisji (WE) nr 646/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wykonującym rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* u brojlerów i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1091/2005 (Dz. U. UE. L 151 z 13.06.2007, str. 21), w odniesieniu do stad brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) cel wspólnotowy ograniczenia występowania Salmonelli zostanie osiągnięty, w przypadku ograniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej maksymalnej wartości procentowej stad brojlerów z wynikiem dodatnim badania na obecność S.Enteritidis i S.Typhimurium do 1% lub poniżej tej wartości. Cel powinien zostać osiągnięty do dnia 31 grudnia 2011r., natomiast realizacja programu powinna się rozpocząć od 1 stycznia 2009 r.

Program stanowiący załącznik nr 1 do projektowanego rozporządzenia został opracowany w oparciu przepisy części A - E załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 2160/2003 z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 646/2007 z dnia 12 czerwca 2007 r. wykonującego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* u brojlerów i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1091/2005.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w części A załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2160/2003 w programie trzyletnim określono w szczególności:

- cel programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*),
- obszar geograficzny, na którym realizowany będzie krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*),
- występowanie serotypów *Salmonelli* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- strukturę i organizację organów Inspekcji Weterynaryjnej,
- zatwierdzone laboratoria, w których dokonywać się będzie analizy próbek zgromadzonych w ramach programu,
- metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*),

- kontrole urzędowe w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz pasz,
- środki podjęte w odniesieniu do ptaków lub produktów, u których wykryto serotyp *Salmonelli*,
- ustawodawstwo krajowe właściwe przy wykonaniu programu,
- zakres pomocy finansowej udzielanej przedsiębiorstwom paszowym i żywnościowym.

W programie przytoczono także informacje dotyczące przedsiębiorstw paszowych i żywnościowych objętych programem, a w szczególności:

- liczbę gospodarstw utrzymujących >5000 sztuk brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- strukturę produkcji pasz,
- odpowiednie instrukcje dotyczące dobrych praktyk gospodarowania lub inne wytyczne obowiązujące w zakresie higieny w gospodarstwach rolnych, które mogą być wzięte pod uwagę przy realizowaniu programu,
- sposób wykonywania standardowego nadzoru weterynaryjnego nad gospodarstwami rolnymi,
- zasady wpisu gospodarstw rolnych do rejestru,
- zasady prowadzenia rejestrów w gospodarstwach rolnych,
- dokumenty towarzyszące zwierzętom i jajom wylęgowym w handlu oraz w obrocie z państwami trzecimi.

„Krajowy programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na rok 2009”, stanowiący załącznik nr 2 do projektowanego rozporządzenia został opracowany zgodnie z zasadami określonymi w decyzji Komisji 2004/450/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającej standardowe wymagania w odniesieniu do treści wniosków o finansowanie przez Wspólnotę programów zwalczania, monitoringu i kontroli chorób zwierzęcych (Dz. Urz. UE Nr L 155 z 30.04.2004 r., str. 95) w celu uzyskania współfinansowania przez Unię Europejską środków finansowych wydatkowanych na realizację programu.

Zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku II do decyzji Komisji 2004/450/WE w programie jednorocznym na rok 2009 określono w szczególności:

- dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby,
- opis programu,
- środki przewidziane programem,
- ogólny opis kosztów i korzyści,

- dane o rozwoju epidemiologicznym choroby,
- cele badania stad brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*),
- szczegółową analizę kosztów programu.

Program ten został zatwierdzony w drodze uchwały Nr 100/2008 Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2008 r., a następnie został przekazany przez Głównego Lekarza Weterynarii do Komisji Europejskiej wraz z wnioskiem o jego zatwierdzenie.

Przedmiotowy program na rok 2009 uzyskał zatwierdzenie dla celów współfinansowania ze środków Unii Europejskiej, na mocy decyzji Komisji Europejskiej (dokument SANCO 3028/2008), wydanej na podstawie art. 24 ust. 5 decyzji Rady nr 90/424/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. UE L 224 z 18.8.1990, str. 19, z późn. zm.). Powyższy program powinien zostać wprowadzony w drodze rozporządzenia Rady Ministrów zgodnie z art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie był dotychczas prowadzony i realizowany obowiązkowy program zwalczania pałeczek *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*), a jedynie dobrowolne programy realizowane przez hodowców w oparciu o instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii z 1999 roku.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia z dniem 1 stycznia 2009 r. uzasadnione jest koniecznością rozpoczęcia realizacji „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)”, zgodnie z kolumną 5 załącznika I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 2160/2003 oraz z art. 3 rozporządzenia nr 646/2007 wraz z początkiem 2009 r.

Dodatkowo, zgodnie z art. 20 ust. 1 lit. b decyzji Komisji (dokument SANCO 2038/2008), jednym z warunków uzyskania wkładu finansowego Wspólnoty na realizację programu jest terminowe wprowadzenie przepisów wykonawczych niezbędnych do realizacji programu.

Projekt rozporządzenia jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), ponieważ wdraża przepisy Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt rozporządzenia

zostanie zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa Rozwoju Wsi.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny

Projektowane rozporządzenie obejmuje swoim zakresem regulacji organy Inspekcji Weterynaryjnej. Po wejściu w życie program będzie miał także wpływ na producentów rolnych zajmujących się hodowlą drobiu, rzeźnię, zakłady przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego oraz inne podmioty związane z sektorem drobiarskim.

2. Wpływ aktu normatywnego na sektor finansów publicznych

Wprowadzenie, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) na rok 2009”, zgodnie z art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, spowoduje określone skutki finansowe. Rzeczpospolita Polska, jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, zobowiązana jest do zabezpieczenia środków finansowych na realizację programów corocznie w ustawie budżetowej. Wydatkowane w trakcie realizacji programu środki finansowe pochodzić będą z rezerwy celowej na zwalczanie chorób zakaźnej zwierząt, w tym na finansowanie programów zwalczania, badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej.

Szacowane koszty „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*)” w roku 2009 kwalifikowane do ubiegania się o współfinansowanie przez Wspólnotę wyniosą 3 029 400 zł. Natomiast przewidywane kwalifikowane koszty programu w 2010 roku wyniosą 2 327 400 zł, a w 2011 roku – 1 490 400 zł.

Koszty poniesione przez budżet państwa w trakcie realizacji programu będą związane z wydatkami na przeprowadzenie badań urzędowych wykonywanych rutynowo, jak również w przypadku dodatnich wyników próbek pobranych przez

hodowców. Ze środków budżetu państwa pokryte zostaną również badania skuteczności oczyszczania i odkażania przeprowadzonego po usunięciu z kurnika ptaków zakażonych pałeczkami *Salmonella* objętymi programem.

3. Wpływ aktu normatywnego na rynek pracy

Wprowadzenie programu w życie rozporządzeniem Rady Ministrów, nie będzie wymagać zatrudnienia dodatkowych pracowników w powiatowych i wojewódzkich inspektoratach weterynarii oraz w Głównym Inspektoracie Weterynarii. Pobieranie próbek do badań laboratoryjnych w kierunku pałeczek *Salmonella* będą wykonywać lekarze urzędowi lub lekarze wolnej praktyki, którzy dotąd sprawowali opiekę lekarsko-weterynaryjną nad gospodarstwami utrzymującymi drób.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Program będzie miał wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego populacji brojlerów kurzych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Celem programu jest bowiem redukcja poziomu zakażeń brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) pałeczkami *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium do poziomu 1 %. Ograniczenie poziomu zakażeń pozytywnie wpłynie na możliwości handlu brojlerami kurzymi, a co za tym idzie zwiększy konkurencyjność polskich hodowców na rynku Unii Europejskiej i na świecie. Produkcja drobiu jest końcowym etapem cyklu produkcyjnego w gospodarstwie. Stanowi silny mechanizm napędzający koniunkturę w zakresie produkcji i dystrybucji. Produkcji tej towarzyszy handel mieszankami i koncentratami paszowymi, budownictwo inwentarskie, wyposażenie kurników, rozwój profesjonalnego doradztwa i usług weterynaryjnych. Wielkość pogłowia drobiu w znaczący sposób wpływa także na wielkość produkcji i dystrybucji pasz.

Ponadto mając na względzie, że mięso drobiowe pochodzące ze stad zakażonych może być źródłem zatruc pokarmowych u ludzi, realizacja przedmiotowego programu ograniczy liczbę zatruc, a w następstwie zredukuje koszty leczenia wydatkowane z budżetu państwa.

Dodatkowo, należy nadmienić, że zgodnie z załącznikiem II rozdział E ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność, od dnia 1 stycznia 2011 r. świeże mięso drobiowe pochodzące od drobiu wymienionego w

załączniku I do rozporządzenia (kury, indyki) nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeśli nie zostanie spełnione kryterium „brak pałeczek *Salmonella* w 25 g”. Wprowadzenie programu i obniżenie występowania pałeczek *Salmonella* u żywych ptaków, przyczyni się znacząco do zmniejszenia skażenia mięsa i spełnienia ww. kryterium.

5. Wpływ aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny

Wprowadzenie w życie programu w drodze rozporządzenia będzie miało pośrednio pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionalny.

6. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie skonsultowany z organizacjami społecznymi i związkami branżowymi, w szczególności z Krajową Radą Izb Rolniczych, Krajowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Federacją Branżowych Związków Producentów Rolnych, Związkiem Zawodowym Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”, Konfederacją Pracodawców Polskich, Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki „Medicus Veterinarius”, Ogólnopolskim Związkiem Zawodowym Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, Polskim Związkiem Zrzeszeń Hodowców i Producentów Drobiu, Krajową Radą Drobiarstwa – Izbą Gospodarczą, Krajową Izbą Producentów Drobiu i Pasz a także z Krajową Izbą Lekarsko-Weterynaryjną oraz Państwowym Instytutem Weterynaryjnym - Państwowym Instytutem Badawczym.

Opracowano w Głównym
Inspektoracie Weterynarii:

Akceptował:

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym:

załączniku I do rozporządzenia (kury, indyki) nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeśli nie zostanie spełnione kryterium „brak pałeczek *Salmonella* w 25 g”. Wprowadzenie programu i obniżenie występowania pałeczek *Salmonella* u żywych ptaków, przyczyni się znacząco do zmniejszenia skażenia mięsa i spełnienia ww. kryterium.

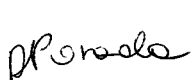
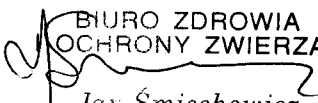
5. Wpływ aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny

Wprowadzenie w życie programu w drodze rozporządzenia będzie miało pośrednio pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionalny.

6. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie skonsultowany z organizacjami społecznymi i związkami branżowymi, w szczególności z Krajową Radą Izb Rolniczych, Krajowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Federacją Branżowych Związków Producentów Rolnych, Związkiem Zawodowym Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”, Konfederacją Pracodawców Polskich, Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki „Medicus Veterinarius”, Ogólnopolskim Związkiem Zawodowym Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, Polskim Związkiem Zrzeszeń Hodowców i Producentów Drobiu, Krajową Radą Drobiarstwa – Izbą Gospodarczą, Krajową Izbą Producentów Drobiu i Pasz a także z Krajową Izbą Lekarsko-Weterynaryjną oraz Państwowym Instytutem Weterynaryjnym - Państwowym Instytutem Badawczym.

Opracowano w Głównym
Inspektoracie Weterynarii:

BIURO ZDROWIA
OCHRONY ZWIERZĄT
Jan Śmiechowicz
DYREKTOR BIURA
Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym:

BIURO ORGANIZACYJNO-PRAWNE

Michał Rudy
DYREKTOR BIURA

Akceptował:

GŁÓWNY LEKARZ WETERYNARII
Janusz Związek